

САНА ОЛОХ

ССКП ЧУРАЛЧЫ ОРОЙУОННААБЫ КОМИТЕТЫН УОННА ҮЛЭННТЭР
ДЕПУТАТТАРЫН ОРОЙУОННААБЫ СОВЕТЫН ОРГАНА

Орган Чурапчинского районного комитета КПСС и районного
Совета депутатов трудящихся Якутской АССР

№ 68 (3713)

1969 сыл. Бэс ыйын 10 күнэ
ОПТУОРУНЬУН

Тахсара 38-с сыла
Сыаната 2 харчы

КОММУНИСТИЧЕСКАЯ УОННА РАБОЧАЯ ПАРТИЯЛАР ААН ДОЙДУТААБЫ СҮБЭ МУНЬБАХТАРЫГАР

Москвада аан дойдутаабы коммунистическай уонна рабочай партиялар сүбэ муньбахтарыга саалык мэтээллэр. Сүбэ муньбахха бэс ыйын 7 күнүгэр ССКП делегациятын баһылыга ССКП КК Генеральнай секретара Л. И. Брежнев тыл этэ. Кини этини сүбэ муньбах кыттылаахтарынан улахан болгоомлоохтук истэллэрин уонна дохсун ытыс таһымынан көрсүлүбүн. Табаары: Л. И. Брежнев билигин историческай быһааны - майгыга уонна империализм утары өлсүбүү сөрүктэригэр дэриг марксистскай-ленинскэй аналлы өгөрдө, коммунистическай хамсаанын проблемаларын уонна империализм утары өх-

сүбүүтэ биэр сомоҕо буолууну бары өттүгэр ырытты. ССКП уонна бары советскай нуруот байланыш интернациональнай ностарын хайдах толоруктаах туһунан көрсөтө: «Билигин праллохтунт, табарыстаар, — диэтэ Л. И. Брежнев, — аан дойдуну коммунистическай партияларын үтүө өттө кыттыһып кыһыт билигин сүбэ муньбахтыт империализм утары өлсүбүүчүлөр дыйыһалара активнайлааһынагар улахан оруолу оһонноҕо. Кини айа, демократия, национальнай өттүгэр туһулуга суох буолуу уонна социализм иһин туралаччылар аан дойдутаабы фронналар күүһүн мөксө түхүүтэ ыларь биэрнэҕэ. Ону тэнэ сүбэ муньбах үлэти уонна туруоруллубут сыалы өттиһэр иһин холбоһуктаах өлсүбүү коммунистическай хамсааныга үөһэбүт ыраахаттары туоратыыга уонна марксистскай-ленинскэй төрүккэ өлөбүрүн кини биэр сомоҕо буолуутун бөрүтүтүүтэ ыһахтары үөһэтиһэ дин билигин

эрэнэбит. Ити барыта, — дини билиһэ ССКП делегациятын баһылыга, коммунистар уонна аан дойдуну прогрессивнай сүүстөрүн авторитеттары уонна сабыдылларын үлэһэн интиллахчылар кини араааларын ортотугар өссө үрдөтүбэр».

ССТА.

Болбомто к иинигэр

Бу муньбэҕэ аан дойдутаабы коммунистическай уонна рабочай партиялар Москвада ыһыллар сүбэ муньбахтары аан дойдутаабы Егэзэ кинигэр турар. Атам дойдутараабы таһыаттар сүбэ муньбах ССКП делегациятын баһылыга ССКП КК Генеральнай секретара Л. И. Брежнев этини бэлэстииллэр.

«ССКП политикатын бары өттүнэн бийирээһини, «Брежнев этини дохсун ытыс таһынан көрсүлүннэ, «Москвадаабы сүбэ муньбах сомоҕолорун өйө-санаата

түмүлүннэ — итинник табалардаах бэлэстииллэр ГДР таһыаттары. «Трибуна люду» дини Польша таһыата «Москвадаабы сүбэ муньбах кыттылаахтары ССКП делегациятын баһылыгын таб. Л. И. Брежнев этини улахан болгоомлоохтук иһиттиллэр дини бэлэстиир. «Кини этинигэр социализмга суолу таһыт ССКП аһыһыттык оруолу толорууга, коммунистар аан дойдутаабы сомоҕолорун ленинскэй принциптарын ССРС Коммунистическай партиятын бэринилээс уонна кини империализм дыйыһаларыгар сыһааннаһаах каннын да компромисска хириһептэ позицията ностоллор» — дини бэлэстиир таһыат. «Сүбэ муньбахта этинилэр, — дини суруйар Италия таһыата «Унион», — билигин кини коммунистическай хамсаанын күүһүн уонна улаханн тустарынан туһулууллар. Америка таһыата «Дейли уоред» сүбэ муньбахы «историческай суолталааһынан» ааттыыр.

ССТА.

ГДР. Наумбург куоракка (Галле уокуруга) В. И. Ленинга памятник аһыһына.

АДН — ССТА фотолара.

В. И. ЛЕНИН ЮБИЛЕЙЫН ЧИЭННГЭР КУОТАЛАҤЫНЫ — ӨССӨ КИЭННИК!

Республика совхозтарын, колхозтарын бары механизатордарыгар от хомууругар толору механизированнай звенолар механизатордарын республикатаабы II сүбэ муньбахтарын кыттылаахтарын **Ы Н Ы Р Ы Ы Л А Р А**

Күндү табарыстар! Юбилей иһиннэҕи бу аһаан иһэр сылга республика колхозтара уонна совхозтара общественнай сүбөү аһылыгын бодомнаһыныга улахан үлэни ыһаабы өлөрүллэр. Бу үлэ хайдах толоруларын билигин республикабыт таһыт хайааһытыбатын сүрүн саллаата — сүбөү иһитини уонна кини биэрэр бөрүдүүкөүтэ быһаччы тутулуһаахтар.

От хомуура дьаһыннаах уонна сүүнэ суолталаах хамсаанына. Кинини төрөбүннэстэх уонна бөддьүбөр ытыс тыа сирин бары үлэһиттэрин чинстэрин дьаһалта. 1969 сыллаахха хайааһытыбалар 600 тыһыынча гектартан ордух ходоһаах оттуулаахтар, аһыһык эттэххэ, аһыһыт сайын өттөххүт сиртэн ити 60—70 тыһыынча гектарынан кини. 1968 сыллаахха 487 тыһыынча тонна от сорогунсалааһыт өһөт буоллаһына, байыл 608 тыһыынча тонна сорогунсалааһыга быһаанналар.

Бастык хамсаанылаах оту сорогунсалааһыныга үрдүк огорумтуулаах билигин техникара тирэвирэн, хомуур үлэтин механизациялааһына салгыи көгөтөн быһаарар суолталаах. Кинини аһыһыт сылларга бары сүрүн оройуоннар ходоһаах тунсарыга уонна механизированнай звенолары тэрийиһи быһаччы ыһааһыттарын түмүгэр от хомуурун механизациялааһын таһына баһааччы үрдөтө. 1968 сыллаахха трактор-

48 быраһыана техника күүһүннэ өлсүлүүтэ, 23 быраһыана кэбидиһилиһтэ. Иһиннэ таһыт сүбөү аһылыгын сорогунсалааһын билиһэрдик элбэттиһитэ, от хамсааныта тунсарылаһыта уонна үлэ огорон таһаарымыта бөдөн үрдөттиһитэ.

Республикада бастык үлэһээ толору механизированнай звенолар аһааннара элбээн иһэр. Холбур, 1968 сыллаахха Ленинскэй көмөһөл 50 сыла туолуутун чиниһэр Алексеевскэй оройуон «Талта» совхозуттан Николай Федорович Львов салабар ыраат-комсомоһскай механизированнай звенога аһааннаах бачымы көтөхтүтэ. Кинилэр сезон устатыгар 135-тин тонна оту оттуурга, от себестомоһун 5 быраһыанынан чиниһэргэ аһааһыттыһа ыһааһыттары уонна уонсайа 1555 тонна оту звено хас бирдик иһитингэр 172,4 тонна оту оттооннар биэрбит тыллартын чиниһэһити толорбуттары. Дини «Талта» совхоз Е. С. Большаков салабар звенога звено биэр отчуттар тигэриннэн 140 тонна «Нам» совхозтан В. Ф. Яковлев звенолуттар 135 тонна сорогунсалааһыттары. Ити кураах Петр Алексеев аһыһыт совхозтан Р. Г. Осипов, Кировскэй таһыт опытно-производственной хайааһытылааһыттан Е. Ф. Иванов, «Хатас» совхозтан Р. Ф. Николаев, Уус-Алдан оройуонун «Ох-тэбэр» колхозуттан Д. А. Сивцев, «Өхтөн»

оройуонун Ленин аһыһыттан сорогунттан Н. И. Лукин, Нам оройуонун Кара Марс аһыһыттан колхозуттан Л. Л. Ленин механизированнай звенолара үчүгэй көрдөрүүлэри ситиһиттэ.

Механизированнай звенолар билигин үс-дүбүдүйүтүгэр хомуур техникатын үрдүк таһаарыһаахтык туһаныы үлэһити көсиппэлэр бааларын олоххо дини-чаччы далаастаатылар. Үлэ үрдүк огорумтууотун ситиһэр звенолар аһааннара салтан сылга элбээн иһэр. Оһон хомуур үлэтин киниһик механизациялыырга, толору механизированнай звенолары тэрийбэргэ, үрдүк огорумтуулаах массалаах бастык технологияларын туттууга хайа-үйө баһы өһөт туһулуһуна. Оттон ол быһыла сайын республика таһыт хайааһытылааһын бары оройуоннарыгар от хомуурун механизациялар кыагы биэрэ.

Байыл сайын билигин сүрүн туһааһытаһыттан от хомуурутар үлэ иһи-дүмүтүн таһыт үрдүтүн уонна сорогунсалааһын от хамсаанытаһын тунсары буоллаһар. Аһыһыт сыллар оһыттары нөрдөрүлүһүн курааһы, хомуур хойутаан саһалааһыттан иһиһи хомуур бөддьүбүн наһаа уһатарыт республика хайааһытылааһына от иһиһи таһаарыт бөддьүбүн сүтэриһиллэригэр, ол түмүгэр сүбөү бөрүдүүкөүтэһи таһыттарыт тирнэрдэр.

Аотраханскэй уобалас. Аһаарыт Балгада балыһытаһын жүүснэ ыһааһыттар.

СНИМКА: Ирининскэй оройуон «Иһыһы сулу» колхозун балыһыттары балыгы баһаан таһаарыт түгэннэр.

Революция сирдытти— Владимир Ильич Ленин—обра-на искусствога муура билли-бет тема.

Советскай былаан сыйлары-гар биһиги дойдубуттар уон-

дрөөн оҕорбуттара.

Советскай правительств ба-ры художниктарга уонна скульптордарга В. И. Ленин ойуулаан көрдөрөр оригиналь-най айымнылары айарга этии киллэринтэн киниэтэн 1924 сыл олуунууттан ылата үгүс айымнылар кустуулаах бар-бытара. Ити ытырын кииз сыйаарыны ылыта, СССР КСФ Комиссийын көрүүтүгөр биэс сүүэтэн тахса үлэ киирбитэ. Кэли итидэртэн бастагынара В. И. Ленин Киин музейыгар хомуулаан кииринтэрэ.

Манна Н. А. Андреев, В. А. Андреев, А. В. Бабичев, Е. В. Вучетич, М. Г. Манизер, Н. В. Томская, В. В. Пинчук, И. Д. Шадр, Н. А. Щербакос уонна ити атын скульптордар айым-нылара экспонат быһыты-нан көрдөрүлэллэр.

Н. А. Андреев айымнылар скульптурнай композиция бү-түн сериятынан киллэриллэ-биттэрэ. Итилэр олоххо баар курдук кырдыккаабынан уонна итэҕэһиэһиэһи ур-тылааналлар. Н. А. Андреев айымныларын ити сериятын «Ленин—сирдыт» диэн ка-наки үлэтирэн биһирдэс-ринэн түмүктөбүтэ. Ону ав-тор олбүтүн кэинэ быраата Вячеслав Андреевич бүтэрбитэ.

Итиин тэҥэ мичээрдэн оло-рор В. И. Ленин портретын

В. А. Андреев үгүс мрамортон оҕорбута. Бу портрет 1924 сыллаахха В. И. Ленин биһир бастыҥ скульптурнай портре-тынан биллэриллэбитэ.

Музей экспозицияларыгар И. Д. Шадр хаас да айымны-та баар. 1924 сыллаахха тох-сунуулаах кутурганнаах күннэртэ Советтар дьылэрин Көдөһүнэй саалатыгар И. Д. Шадр үгүс да аралдьыба-ка ара 46 чаас устата үлэлэ-битэ. Кини В. И. Ленин олбөт-сүһүн үлэлээх портретын оҕорбута. 1925 сыллаахха ки-ни аан маһыны бастыҥ скульптурнай пааматыннык-тарын биһирдэсэрин айы-та, ити кэли ЗАГЕС-ка ту-руоруллубута. Ити пааматын-нык гипсовый модела Октя-брьскай революция музейын саалатыгар турар. Музейга итиин тэҥэ Ленин мраморнай статуята баар. Итиин Шадр 1935 сыллаахха Кремль Ула-хан Дьыбарыанын саалатыгар анаан оҕорбута.

Ордук кэиники отут сылаар усталарыгар айымнылар скульп-тураларынан В. В. Пинчук «Ленин Разливка» диэнэ, М. Г. Манизер оҕорбут Ульяновскай-дары пааматынныгы мо-дела, Н. В. Томская, А. В. Баби-чев, А. И. Посядо уо.д.а. оҕор-тобут скульптурнай портрет-тара—советскай Ленинана

бастыҥ айымнылары.

СНИМОНТАРГА: хаһас үө-һэ—«В. И. Ленин», скульп-тор Н. Щербакос.

Хаһас—экскурсаннар В.

Пинчук «В. И. Ленин Разлив-ка» диэн скульптуратын атты-гар.

Уга—«В. И. Ленин». Скуль-птор Н. Андреев.

«В. И. Ленин». Скульптор М. Манизер.

ССТА фотехрониката.

на кыранылыса табыгар Вла-димир Ильич Ленинга ана-лаах олбөх үүс-уран айымны айылааны. Итиин боччумнаах мичээни скульптура ылар. Осө Владимир Ильич тын-наах эрдэһинэ киин скульптур-най портреттарын Г. Д. Алек-сеев, Н. И. Альтман, Н. А. Ан-

Республика совхозтарын, колхозтарын бары механизатордарыгар от хомууругар толору механизированнай звенолар механизатордарын республикатаабы II сүбэ мунньахтарын кыттыылаахтарын ЫҢҮРЫЛАРА

(Бүтүүтэ. Иннин 1 стр. нэр.)

Хомууру кэмигэр эрдэ сааланын уонна эрдэ болдоххо түмүктөөһүн бу аһыттар үлэ бары сүһүөх кэинэрин хайдах ытыры эрдэттэн толубууру уонна былаанныыр буоллаахха ара ситиһилэр суол.

Онон хомууру техникатын үлэ адыһын эрдэ баһамыһын, бары звенолар састаап-тарын сүүмэрдээн, кинилэри массына-ларданан итиинэ саһаас чаастарынан хааччылы улахан суолтааах. Ону тэҥэ рабочай былааннары үчүгэйдик оҕостуо-ха, олтоһун маршрутун чуолкайдик бы-һаарынаахха, олтоһууру техникскай уон-на културнай-бытоной өттүнөн толору хааччылаахха, оройуон уонна хаһаайс-тыба үрдүнөн социалистическай куотала-һы уусулуобулаарын ырытан ылынаахха, бастыҥ хаачыстыбалаах элбэх от оттоно-рун көрүлүүр дьаһаллары көрөр гына үлэ толобурун систематын олохтооһа наада.

Бдһиги, республикатаары иккис слет

кыттылаахтара, В. И. Ленин төрөбүтэ 100 сыла туолуутун дьобуһулаахтык көрсө-р иһин бары толору механизированнай звенолар чилиннэригэр, совхозтар рабочай-дарыгар, колхозтаахтарга, мичээттарга, тыа сирин бары үлэһиттэригэр маһык ис хо-һоонноох ыгырыллы ылынабыт:

—от хомууругар кэлиһэ механизация-лааһын ойуччу ордуктарын толору туһана-рга, быйыл сыйын толору механизированнай 120-тэн итэҕэһэ суох звенолары тэрийэргэ итиинэ минилэр бары үрдүн таһаары-лаахтын үлэһитлэрин ситиһэргэ, трактор-най сөһөһиһи хаһаар ходуһатын бары эһиһигэр кэлиһиһи механизациялыыры си-тиһэргэ;

—от хомууругар биһиги бастыҥ үлэлээх механизатордарбыт үлэлэрин ордук үчүгэй ньымаларын тутуһан, механизированнай звено хаас биһирдэ олтоһуугар тиксиринэн үлэ үрдүн көрдөрүүтүн ситиһэргэ, толору механизированнай звенолар биһир олтоһуу-ка 80 тоннаттан итэҕэһэ суобу уонна толо-

рута суох механизированнай звеноларга 80 тоннаттан итэҕэһэ суобу олтоһууга;

—сүрүн ньыманын сөбүтүһүлэһэн олтоһууга үрдүк хаачыстыбалаах буолуугу туһайарга. Ол иһинтэн олтоһу-ну балаһан ыйын 1 күнүгэр диэри түмү-түүргэ;

—иһтан инники өттүгэр ходуһалары толору механизированнай звеноларга бас-тайаһаннайдык сыйыарарга, онон ходуһа үүнүүтүн үрдэтэр бары дьаһаллары мин-илэр олдохтуур буолалларын хааччыларга;

—сөбүтүһүлэһэн олтоһууга сөбөһөһөһүн кантатан иһэргэ утумнаахтык олдохууга.

КҮНДҮ ДОБОТТОР. В. И. Ленин төрө-бүтэ 100 сыла туолуутун чыһыгар меха-низированнай звенолар, колхозтар уонна совхозтар икки ардыларыгар социалисти-ческай куоталаһылыны киниһик тэһиһи-ринэ, онон эһиһэй иһиһиһиһи 1969 сы-лаахха общественнай сүөһүнү бастыҥ хаа-чыстыбалаах дэлэһэй аһылыһыһын хаа-чыһыһыһын!

Саҥа бөдөн станция тутулар

ВЛАДИВОСТОК. ССТА. Тихэй Бухта аттыгар модуи куустээх станция Владивосток саҥа энергетическай сүрээ туту-лар. Билигин кылаабынай көр-пүска уонна да атын объектар-га монтажтыыр үлэлэр ытыл-лаалар. Төрдүс кыбарталла куустээх энергетик бастаҥи уочарата үлэ киириһэ. Стан-ция уонунан аарылар иһэ-прилтыһыларга уонна олорор кы-барталларга эһиһи электроэнер-гияны биһирдэ.

Бэйэлэрин биһирдэригэр

НАХОДКА. ССТА. Тундээһи бултуур Дальнай Востоктаа-флотилия флагмана «Ленин-ский луч» Индийскэй океаҥа бэйэс рейстон Находкатаа-ры гаваньга төһүннэ. Судно ба-лыһыһыһы В. И. Ленин тө-рөбүтэ 100 сыла туолуутун чыһыгар социалистическай куоталаһыһы киирсиннэр үчү-гэй түмүктэри ситиһилэр. Ба-лыһы бултааһын быйылгы дьыллаах былаанна хайы-үйэ 70 бырыһыан толорулуна. Коллектив 90 тыһыһыһа цент-нер бадыгы бултаата.

Үгүһүт Наталья Христофорова

Наталья Христофорова Ново-сибирскайдаагы хореографичес-кай училищыны бүтэрэн баран, Якутскайга кэлбитэ. Эдэр үг-күүһүт Саха сирин көрөөчү-лэригэр бастаҥи мүннэртэн би-һирдэһитэ. Кини билигин П. А. Ойуунускай аатынан Саха му-зыкальнай-драматическай теат-рыгар бастыҥ үгүһүт бы-һымыһын биллэр. Наталья Христофорова саха революцио-нер-поэста П. А. Ойуунускай аатынан республикатаабы би-риһиһиһи ылыта.

СНИМОНКА: Н. Христофорова.

В. ТЕТЕРИН фотота. ССТА фотехрониката.

Норуот нэургун уола

лан, Губревзон инструкторынан анаар. Дойдугуар тахсан «Сырдык» дьон тэа хайаайыстыбатын бастакы коммунарын тэрийэн, онно председателинэр. 1921 сылга Губнарбюро инструкторын быһымытынан улуустарга ханнаагы партийнай ячейкалары тэрийиэхэ активнайдык кыттар. Ити сыл олунньуга биэс улуус, онтон муус устарга уон улуус ревкомнарын уонна дьааһымыларын представителлэрин Чурапчы сэлэниһэтигэр буолбут конференцияларын тэрийсэр. Онно Губнарбюро аатыттан дакылааттыыр, В. И. Ленингэ эбэрэ ытыага уонна В. И. Ленин телеграммалар аһиһи ытыага ыттар дьоллоһор.

Гражданскай сэрии сылларыгар И. И. Константинов өстөөхтөрү утары сар-саадах тутан активнайдык охсуһар. Абадгатаагы кыһыл дружинаны тэрийсэр, коробейниковаццианы, пепелевичинаны, артемьевичинаны самарыта уонна сүөх өгөрүтүгэ сэрии саадааныытыттан бүтүөр дьэри кыһыл баймас, разведчик, полит-улаһит уонна чекист быһымытынан геройдуу охсуһар. Кини үгүс бойобуой сырылларыттан сорботун суруйааччы И. Добордуурап «Ус моһо» уонна А. Е. Крайин «Дирбэн-дарбаан күннэргэ» дии киһилэригэр суруйан тураллар.

Кини булугас сатыы өйдөөх өстөөх ортотугар да сылдьан таһаарбат, суолу-иһи билэн сатабыллаахтык сирдир уонна армияны аһынан-таналынан, илаллаах сибидианкынан халаччылар кыһыл командирдар уһа иһиллэрэ этэ. Делегат Иван хорсун-хоодуот сырыларын туһунан номох буолбут үгүс саһаннар норуотка тарвамытара, кини албан аата, дьобун сураба тэнийбитэ.

Кини аатын Константин Иван Никитич—коммунары бырааттарын Константин Егор Иннокентьевич уонна Ядрихискай Иннокентий Романович бандыттар кыһалы өлөртөөбүттэрэ.

И. И. Константинов байыта Абаа, Арылаах, Билинэах сиринлэригэр кыттыбыта. Дед Бурашов этэрэтигэр саха разведчиктарын бөлөхүн салаан сирдиртэ.

буолбут уонна Пепелевича ыһаан Сибил Сибил осадатыттан И. Я. Острог этэрэтиги быһаарыага улахан өгөлөөх этэ.

Сэрии бүтүтүн иһинэ, 1924 сыллаах саас И. И. Константинов, Михайлов Иннокентий Понсевич (Харачалс) уонна Кутургуин Софрон Елграфович буолан сүбэлэһэн, тыаһынаах ордуот коммунардары түмэн 13 хайаайыстыбалаах «Таннабил» диин Сулбачыга тыа хайаайыстыбанын артыаһын тэрийбиттэрэ. Билигин бу колхоз Михайлов аатын сүтэр.

И. И. Константинов 1927—30 сс. Москвага тыа хайаайыстыбатын үрдүкү практической курстарыгар үөрөмнүтэ уонна Саха уобаластаагы колхоз-совхоз председателинэн, Амма оройуонун Советын исполкөмүн председателинэн, Нуотара совхозун директорун солбуйааччынан, Уус-Алданга МТС директорунан уонна ГЭСМП, Дальстрой, Рыбзавод системаларыгар салайар үлэлэргэ сылдьыбыта. Саха АССР КСК чилиэнинэн, ССКП обкомун уонна контрольный комиссиятын чилиэнинэн талыллан үлэлээбитэ. 1945 сылтан персональной пенсионер. Кини Аллалыаха оройуонугар үлэли сылдьан 1951 сыл балаһан иһин 16 күнүгэр сүрөһүнэн маддан өлбүтэ.

И. И. Константинов кырдыаас партийнай советскай үлэһит, партия уонна норуот бири-ниһилээх уола, революция уонна сэрии салаата этэ. Кини сырдык аатын Амма уонна Чурапчы оройуоннарын үлэһиттэрэ умууулар, үйэтиһэллэр. Кини бөөстөмөтүнүн туруордулар, кини аатынан улуусталар ааттанылар, музейдарга мунуулар тэрилиннэлэр.

Республика общественно-партийнай, советскай уонна комсомольскай таргиллэлэрэ быһыл Константинов Иван Иванович төрөөбүтэ 80 сааһа туолуутун кинигинэ баллиһиһтэрэ дии эрэ-нэбит.

Г. ЕФИМОВ,
революционнай, бойобуой уонна үлэ албан аатын кулуубун Чурапчы оройуоннаагы советын председателэ.

Брянскай уобалас Конинскайдаагы техникум-совхоз ырыатын уонна үгүкүүтүн ансамблэ Москва, Ленинград, Минскэй, Брянскай уо.д.а. куораттар сценаларыгар Болгарияда сонноһон нэрдэрбүтэ. Бу коллектив ЫБСЛКС КК Бочуотунан грамотатынан наһараадаламмыта.

СНИМОЖКА: ансамбль репетиция измугэр.

В. ХУДЯКОВ фотота.

ССТА фотохрониката.

Комсомольскай алаа

ЭРЧИМНЭЭХ ЭДЭР СААС

«Комсомольскай соруудах», «Комсомольскай субуотунуук», «Комсомольскай диспут, бичээр». Абаааччы-комсомолец, эн умукка турар комсомольскай таргилтэбэр ити тыллар төбө элбэхтик иһиллэллэри? Оттон Ленин аатынан колхоз Одьулууннаагы учаастагар ити тыллары маддан иһиллэбит.

Ыһы күннэригэр Одьулууннаагы сельскай кулууп сэбиэдиһэ Нэзар Егороз Николэй Яковлев эвэһтүгэр культурнай маассабай үлэни ытырга комсомольскай соруудах ылыта. Олус эппиэттээх соруудах, Кини байытын комсомольскай таргилтэтин иһингэр быдыаһыктаах ыһы күннэргэ үрдүн күүрөөн-иһэхтик, өрө көтөбүллүүлээхтик бараллары иһин эппиэтинэһи сүкпүтэ.

Уол үлэһиттэри кытары маддан биригэ сылдьарга саамай сөпкө быһаарыммыта. Туораттан сылдьан, маһык соруудах кыһаан толорбоккун. Дээ ити курдук, Нэзар селхалыт буолбута. Селхалыт үлэтэ, биллэн турар, чөлүкэни буолбатах. Ол эрэри ыһы барар күннэригэр Нэзар таргилбит культурнай отуута иһин эрэ сүргэтиги көтөрүөх кур

дук үлэлэтэ. Бу кыһаан быдыах, ыһымы кылгас кэмтэ, үрдүк халачыстыбалаахтык ытырга ытыгар дозунаар саһарчаларынан ытыга, угуйа турар отуута трактористтар, прицеписттар сыннылаан кэмнэри кырдык до культурнайдык атаарбыттар, саахыматтымыллара, дуобаттымыллара. Саага хайыттар, сурунааллар манна күн аһын кэлэллэрэ. Политтэрийэччи Петр Макаров, колхоз комсомольскай таргилтэтин секретара Устин Никонов элбэх бэсэбэллэри өгөрбүттэрэ.

Ыһы үлэтин кэмтэр комсомольскай таргилтэ агитбиргэһэ Нэмарх байыһыныгар, Чурапчы чарангар, Төмүргэстээх ферматыгар сылдьыталаабыта. Онно комсомолестар мин үлэм түбүктөөх, мин үлэм эппиэттээх дэпиккэ, үлэлэриттэн быһа-арыт булан олус активнайдык кыттыбыттар. Холобур, ыһырай көрөөччү Шура Петрова, үлэһиттэр ордуу Е. Федотова «Визбэ-йэм», А. Авдеев «Учугай» дии ырыаларын көрөһөһөн иһи-биттэрэ.

Ыһы оройуонмут бастаан сайылгытын Туолбут туһунан, эн, бука иһиһитин буолуо. Бу толору механизациялаахтык сайылкка быһыл коммунистическай үлэ ударнига Варвара Носова салайааччылаах ыччат-комсомольскай коллектива сайыллара. Ыһыги колхоз комсомольскай таргилтэтин комитетин секретарыттан Устин Никоновтаа сайылкка бөлөмүнүн хайдах баран иһэрин туһунан ыһыталааһыт.

—Билигин, — диир кини, — сайылкык водопроводтара, ууһан иһиһиллэр системата уонна дуһтаһар сирэ өгөрүллэ сылдьаллар. Механик Степан Гуляев «Влочка» аппарааты таһыһы саадалаата. Оттон комсомолестар ыам иһин 25 күнүттэн сайылкык олбуорун иһиһекэлээһини, олорор дьистин кырааскалааһыны саадалааһытара. Кырааскалааһына элбөх. Ыһыкка Мария Николаева председателлээх дьахтар комитетта улахан көмөү өгөрөр.

Дээ итинниһи үгүс түбүгү, үрдүк эппиэтинэһи сүгэллэр эн бараллааларыт—Одьулуун эрчимнээх эдэр ыччаттара—комсомолестар.

И. ОКОЕВ

АБАҔА СЭРИИТЭ

(И. И. Константинов аһымыта)

1921 сыллаахха аһыһымы иһи бүтэһигэр Абадгэ Амма улуунун Советтарын сэлэ буолбута.

Аһыһымы 29 күнүгэр сарсыарда халлаан сырдыан эрдэһинэ Ыһыкка оркуулаа Иннокентий Дьяковскай уонна Ермай Куличкин көтөн түстүлэр уонна Абадгэ бандыһыттар эргийэн эрэллэр дьистилэр. Ончотооһу Абадгэ Романченко командирдаах 19 киһилээх заставка баара. Оттон Ыһыги ол төгүрүгүн эрэллэрин туһунан тугу да билбэккэ олорор этибит. Ити дьом кэпсээһинэриттэн салгыи истиһиппит, киһилэр Абадгэтан иһи аһар километрдаах сиргэ Николэй Дьяковскайга хоно сытаһтарына бандыһыттар көтөн түспүттэр уонна тутан ылан баран, үгүс киһилэрин Петр Васильевы ытан өлөртүттэр

уонна «мантан хөһө да хамсааман, барымен-кэлиһин, төһүс таһыһына ытылаһын кэбиһиһипит, күүтүгү диин баран, баран хаалбыттар. Киһилэр тыа-ба тахсыттарын кэннэ дьоммут иһиһин тыһан сатыы сүүрэн кэлбиттэр.

Маһык сурабы истээт де, Ыһыги Романченкога таһа олсон этэн, барыларын туруоран, сэримлэһэргэ бэлэм олордубут. Ыһыги 15 киһи этибит, бары, иһиһи үс киһиттэн ураты, туох да сөһө-сөһө суох этибит.

Оттон сүбэлэһэн баран, Амадгэ көмө көрдүү киһи ыһытаах дьистибит. Мин ыһыгар аты ыһыһын Амадгэ суолунан ойуттум. Сүүсчэк метрэнн барбарын кытта Үрүгэ диин сиргэ бандыһыттарга кэтиллэ түстүм. Бандыһыттар Абадгэ сөһүгү өттүнэн кэригэ иһиллэр

эбит. Мин аһыһи эргиллиһирнэрдээт төттөрү ыһаннардым, хата өйдөөн көрбөккө, ыһыкка хааллылар.

Кэлэн дьоммор кэпсээтим. Минигиттэн ону истэн баран Бокрини Михаил бандыһыттары утары барда. Ытылаһы саадалаа. Мин аан бастаан онно сэрии дьэни билбитим. Ыһыги сөһө суохтар красноармеецтар өттүлэригэр сыттыбыт, өскө киһибит бааһырдына, бингэр өллөбүтэ киһи иһиһовкатын ыһааһаахпыт.

Романченко Амадгэ тылаһы сибээскэ булгуччу барыахха наада дьистэ. Иннэ ыһан, мин төттөрү иһин туһан баран, сатыы өрүгү туораан Амадгэ бардым. Аараттан түөрт километрдаах сиргэн ат ылан сүүрдэн Амадгэ тийдим. Байыһаннай чааска киһиһин тылаһааһын уонна Абадгэ көмөтө ыһыһы

ддэн көрдөстүм. Онуоха Абадгэ 25 красноармеецтаах көмө барбыта ыһаатта ддэн мээхэ эттиһэр.

Сэрии иһи өттүттэн үс аһар чаас устата барбыт этэ. Киһиһы түмүгэр Ыһыгиттан 4 киһи өлбүт, 4 киһи бааһырбыт. 80 киһилээх Коробейникоз бандыһыт этэрэһэ Абадгэ төгүрүгүн сэримлээбит уонна 17 киһини өлбүтүнэн, бааһырбыһынан сүгэрэн баран куопуттар. Ыһыһиннэра, киһиллэр, эмээ ол кэһиниттэн Амадгэ тэһиһтэр уонна аара Бөтүн нэһилиһтэр 13 километрдаах сиргэ көмөбө ыһыһылыһыт красноармеецтары утары көрсүбүттэр.

Абадгэ сэриитин кыттыһааһытара: Куличкин Ермай, Жирков Афанасий, Дьяковскай Михаил, Старостин Гаврил, Заборовская Иван, Емельянов Иван, Константинов Иван.

(Уобаластаагы партархив докумуоннарыттан).

